

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.12.1984, sp. zn. 5 Tz 28/84, ECLI:CZ:NS:1984:5.TZ.28.1984.1

Číslo: 20/1986

Právní věta: Prodavač losů Československého červeného kříže, který si nedovolenou machinací přivlastní výhry z losů, které mu byly svěřeny k prodeji, se dopouští trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. Zmenšení pravděpodobnosti výhry u občanů, kteří losy kupují, nelze postihnout jako poškozování spotřebitele podle § 121 tr. zák. ani jako poškozování cizích práv podle § 209 tr. zák. ani jako podvod podle § 250 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.12.1984

Spisová značka: 5 Tz 28/84

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Podvod, Poškozování cizích práv, Poškozování spotřebitele, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 121

§ 10

§ 132 ods. 1 písm. c

§ 209 37/1973 Sb. § 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 20/1986 sb. rozh.

Prodavač losů Československého červeného kříže, který si nedovolenou machinací přivlastní výhry z losů, které mu byly svěřeny k prodeji, se dopouští trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Zmenšení pravděpodobnosti výhry u občanů, kteří losy kupují, nelze postihnout jako poškozování spotřebitele podle § 121 tr. zák. ani jako poškozování cizích práv podle § 209 tr. zák. ani jako podvod podle § 250 tr. zák.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 28. 12. 1984 sp. zn. [5 Tz 28/84.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil

pravomocný rozsudek krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. července 1984 sp. zn. dne 29. května 1984 sp. zn. 2 T 940/83 a tomuto okresnímu soudu přikázal, aby věc obviněného J.H. znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Hradci Králové z 29. května 1984 sp. zn. 2 T 940/83 byl obviněný J. H. uznán vinným trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. c) tr. zák. a trestným činem poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1, 2 písm.

b) tr. zák. Obviněný byl za to odsouzen podle § 132 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na tři léta. Podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. byl obviněný zařazen k výkonu tohoto trestu do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu vykonávat funkci nebo činnost spojenou s hmotnou odpovědností na dobu pěti let. podle § 53 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 10 000,- Kčs a podle § 54 odst. 3 tr. zák. byl stanoven pro případ, že by výkon tohoto trestu mohl být zmařen, náhradní trest odnětí svobody na deset měsíců.

Obviněný podal proti tomuto rozsudku okresního soudu Hradci Králové v zákonné lhůtě odvolání. Krajský soud v Hradci Králové rozhodl o něm rozsudkem z 27. července 1984 sp. zn. 2 To 1110/84 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. zrušil rozsudek okresního soudu v Hradci Králové a podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám znovu rozhodl ve věci tak, že uznal obviněného vinným trestným činem poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. Obviněnému byl za to podle § 121 odst. 1 tr. zák. uložen trest odnětí svobody na patnáct měsíců, k jehož výkonu byl obviněný podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 53 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 5000,- Kčs a podle § 54 odst. 3 tr. zák. byl stanoven pro případ, že by výkon tohoto trestu mohl být zmařen, náhradní trest odnětí svobody na pět měsíců. Podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen na dobu tři let trest zákazu činnosti záležející v zákazu výkonu funkce prodáváče s hmotnou odpovědností v organizaci socialistického sektoru.

Generální prokurátor ČSR podal 14. prosince 1984 ve lhůtě šesti měsíců uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného J. H. proti tomuto rozsudku krajského soudu v Hradci Králové stížnost pro porušení zákona. Uvádí v ní, že okresní soud se řádně nevypořádal ve svém rozsudku se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí. Krajský soud jako soud odvolací nenapravil toto pochybení okresního soudu v rámci přezkumné povinnosti uvedené v § 254 odst. 1 tr. ř.; navíc se tento soud řídil při posuzování otázky viny nesprávnými právními úvahami.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Podle zjištění okresního soudu v Hradci Králové obviněný spáchal trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. c) tr. zák. a trestný čin poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. tak, že od roku 1978 do června 1982 v Hradci Králové jako prodáváč losů Československého červeného kříže některé losy rozlepoval a narušoval a v případě, že zjistil, že losy vyhrávají částku od 50,-Kčs do 1000,- Kčs, výhry si ponechával v průměrné částce nejméně 150,- Kčs na jednu krabici losů, které mu byly svěřeny k prodeji a takto získal ve svůj prospěch nejméně částku 22 200,- Kčs; obviněný zároveň těmito machinacemi poškozoval kupující, neboť jim prodával losy neodpovídající svým obsahem hernímu plánu a loterii.

Krajský soud vzal na rozdíl od okresního soudu za prokázáno, že obviněný spáchal trestný čin

poškození spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák., že od počátku roku 1978 do června 1982 v Hradci Králové jako prodávač losů Československého červeného kříže prováděl částečně rozlepování obálek s losy a pokud takto zjistil, že los obsahuje výhru od 20,- Kčs do 500,- Kčs, ponechával si tyto losy, čímž získal z každé krabice, kterou takto otevřel a převzal k prodeji od okresních výborů ČSČK Hradec Králové a Pardubice a obsahující 500 kusů losů, výhry v průměru v hodnotě nejméně 150,- Kčs. Obviněný pak ostatní losy i zbývající nenarušené losy prodával kupujícím, přičemž v uvedeném období uvedeným způsobem narušil nejméně 81 krabic s losy a zkrátil možnost výhry kupujícím proti hernímu plánu loterie nejméně o částku 12 150,- Kčs, kterou si ponechal pro sebe.

K právnímu posouzení skutku uvádí Nejvyšší soud ČSR, že podle § 2 zák. č. 37/1973 Sb., o veřejných sbírkách a loteriích a jiných podobných hrách loterie a jiné podobné hry jsou hry, při nichž rozhoduje o peněžitě nebo věcné výhře náhoda nebo předem neznámá okolnost nebo událost uvedená pořadatelem v předem stanovených herních podmínkách (herní plán) a jichž se účastní každý, kdo zaplatí vklad (sázku), jehož návratnost se účastníkovi nezaručuje. Podle § 2 odst. 4 citovaného zákona herní plán loterií podrobně určuje podmínky, zejména stanoví mimo jiné pravděpodobnost výhry, využití výtěžku a nejdůležitější pravidla hry, výši vkladu (cenu losu) a herní jistiny, počet výher a jejich jednotlivou i úhrnnou cenu, způsob provedení slosování nebo zjištění okolnosti, jež určuje výhru.

Podle § 10 citovaného zákona provozovat loterii může jen organizace, a to na podkladě povolení, které k její písemné žádosti uděluje orgán státní správy.

Z dosud provedených důkazů vyplývá, že Československý červený kříž byl organizací oprávněno k provozování loterie, a to na podkladě povolení, které mu např. v letech 1980, 1981, 1982 ve smyslu citovaného zákona a vyhlášky č. 61/1973 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o loteriích a jiných podobných hrách, udělilo k písemné žádosti jeho ústředního výboru ministerstvo financí České socialistické republiky. Na podkladě tohoto povolení byla uvedená organizace oprávněna uspořádat např. v r. 1982 obálkovou loterii se stanovenou herní jistinou (22 500,- Kčs), jejíž čistý výnos měl sloužit výhradně ve prospěch Československého červeného kříže. V rámci tohoto povolení byly stanoveny také hlavní podmínky loterie jako např. počet výher, jejich celková hodnota a dále mimo jiné to, že do příjmu loterie patří i výhry připadající na neprodané losy a výhry, které nebyly ve stanovené lhůtě vyzvednuty.

S přihlédnutím k těmto úvahám měla manipulace obviněného s obálkovými losy, které mu na základě dohod svěřila organizace oprávněná pořádat obálkovou loterii s okamžitým výběrem výher, povahu podvodného jednání. Cílem tohoto podvodného jednání bylo v rozporu s pravidly hry vylákat na pořádající organizaci neoprávněné výhry a způsobit tak této organizaci škodu, neboť v okamžiku, kdy si je přivlastnil, byly výhry majetkem v socialistickém vlastnictví. Toto jednání obviněného bylo zaměřeno proti majetku socialistické společenské organizace Československý červený kříž a má znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Nejvyšší soud ČSR se neztotožňuje s právními úvahami krajského soudu, že jednání obviněného je jen trestným činem poškození spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák., popř. podle okresního soudu také tímto trestným činem sbíhajícím se s trestným činem podle § 132 tr. zák. Trestný čin poškození spotřebitele podle § 121 tr. zák. vyžaduje mimo jiné, aby spotřebitel byl poškozen předražováním zboží nebo šizením na jakosti, množství nebo hmotnosti. Účastník loterie provozované organizací na podkladě povolení příslušného orgánu státní správy není spotřebitel a losy prodávané při provozování loterie nejsou zbožím ve smyslu citovaného ustanovení tr. zák. Losy jsou prodávány občanům jako účastníkům loterie (hry) organizací oprávněnou provozovat loterii v souladu s jejím herním plánem a určenými podmínkami, pravidly hry. Při plnění této funkce jsou věcmi svého druhu, nejsou předmětem činnosti vnitřního obchodu, který plní úkoly uvedené v §

zák. č. 127/1981 Sb., tj. aktivně zprostředkovává spojení mezi výrobou, popřípadě dovozem spotřebního zboží, jeho rozdělováním a spotřebou. Losy nejsou zbožím ve smyslu uspokojování hmotných potřeb občanů na vnitřním trhu, nepatří k předmětům potřeby určeným k prodeji v maloobchodní síti a nejsou zahrnuty do plánovaných tržních fondů. Okolnost, že účastník hry, který kupuje losy podle předem stanovených herních podmínek (herního plánu loterie) není spotřebitel ve smyslu ustanovení § 121 tr. zák., je zřejmá i z toho, že spotřebitel je občan, který má právní nárok na to, aby socialistická organizace, její pracovníci popř. osoba oprávněna k maloobchodnímu prodeji zboží, tj. k poskytování služeb, mu poskytly zboží, resp. služby za maloobchodní ceny stanovené právním předpisem (srov. k tomu § 239 a násl. obč. zák. o prodeji v obchodě). Z těchto důvodů pro nedostatek uvedených znaků skutkové podstaty trestného činu poškozování spotřebitele podle § 121 tr. zák. nepřicházelo v úvahu posoudit jednání obviněného, jak z něho vycházel okresní i krajský soud, jako uvedený trestný čin.

Nejvyšší soud ČSR se neztotožňuje ani s právním názorem stížnosti pro porušení zákona, že jednání obviněného ve vztahu ke kupujícím, tj. účastníkům hry, mělo být posouzeno jako trestný čin poškozování cizích práv podle § 209 odst. 1 písm. a) tr. zák. Podle stížnosti pro porušení zákona tito občané byli poškozeni sníženou pravděpodobností získat výhru při účasti na loterii, když v důsledku manipulace obviněného byl mezi losy nabízenými k prodeji menší počet losů s výhrou. Obviněný prý tak poškodil tyto občany na jejich právu účastnit se regulérní loterie a tím na možnosti výhry. Nejvyšší soud ČSR uvádí k tomuto právnímu názoru, že v daném případě nelze tyto osoby určit z hlediska znaku „jinému“ způsobí vážnou újmu na právech ve smyslu § 209 odst. 1 tr. zák.; porušení herního plánu popř. podmínek hry zaviněné obviněným, které mělo za následek snížení počtu výher (jednotlivých výher i v jejich úhrnné ceně) se týkalo určitého, blíže nezjištěného okruhu účastníku hry. Navíc jednotlivým účastníkům hry nebyla za uvedené okolnosti způsobena jednáním obviněného „vážná újma na právech“ ve smyslu citovaného tr. zák. Proto z těchto důvodů nepřichází v úvahu posoudit jednání obviněného, jak z něj vycházel okresní soud a krajský soud, jako trestný čin poškozování cizích práv podle 209 tr. zák. a popř. ani jako trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák.